

FORORD

Uddannelseshistorie 2020 omhandler lærerkulturer og læreruddannelser i historisk og aktuelt perspektiv.

Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie har også tidligere bidraget omfattende til historiografien om dette felt. De tre bind, der blev udgivet fra 1990erne frem til 2005, hed samlet *Dansk Læreruddannelse*, og de enkelte bind havde titlerne: 1) "For at blive en god lærer. Seminarier i to århundreder," 2) "Kun spiren frisk og grøn..." og 3) "Lærerindeuddannelse / Lokalsamfundenes kamp om seminariedriften."

I 2013 udgav tidligere formand for selskabet, Keld Grinder-Hansen, sin bog: "Den gode, den onde og den engagerede. 1000 år med den danske lærer." Indledningen til denne bog blev en indgående gengivelse af konflikten i 2013, som på afgørende måder ændrede vilkårene for at være lærer i Danmark.

Også det store projekt *Dansk Skolehistorie*, som førte til udgivelse af fem bind i 2013-2014, behandler lærernes historie som en integreret del af den generelle skolehistoriske udvikling i Danmark.

Men diskussionen om lærerne er ikke stilnet af. En helt eksplosiv udvikling i brugen af begrebet "professioner" har siden årtusindeskiftet præget diskussionen om disse. I nutidens terminologi er lærerhvervet entydigt fastlagt som en profession, og professionalisering skal ifølge alle væsentlige aktører præge både uddannelserne og lærerkulturerne. *Uddannelseshistorie 2017* diskuterede professionernes uddannelser, og handlede også overvejende om skolelærere.

Den direkte årsag til, at vi nu vælger dette tema – igen, kunne man sige – er, at *Uddannelseshistorie 2020* er blevet til i et samarbejde mellem Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie og to større satsninger inden for udforskningen af nordiske lærerkulturer og læreruddannelser etableret i hhv. 2018 og 2019. For det første blev der fra 2018 etableret et nordisk netværk "Nordic Teacher Cultures Compared" (NTCC) støttet af de nordiske forskningsråd i samarbejdet NOS:HS. Dette forskningsnetværk er nu ved at nå sin afsluttende fase, og *Uddannelseshistorie 2020* er blevet til i et samarbejde med dette netværk, som bl.a. omfatter flere af årets bidragydere og en af redaktørerne. To møder, et på Schæffergården i det nordlige København og et ved Universitetet i Oslo, blev gennemført hhv. i foråret og efteråret 2019, før coronaen satte en stopper for alt for mange fysiske sammenkomster på nordisk plan. En anden frugt af dette netværks arbejde er en udgivelse på det britiske forlag Routledge med titlen "Schoolteachers and the Nordic Model. Comparative and historical perspectives," som udkommer i foråret 2021.

Den anden større satsning er et igangværende projekt ved Universitetet i Oslo (UiO) "The Nordic Education Model," som fik støtte fra UiO:Norden, der støtter større nordiske samarbejdsprojekter. Heri blev der ansat to ph.d'er og en postdoc fra 2020 og frem. Dette projekt afholder bl.a. en større konference i Oslo i april 2021 (både virtuel og fysisk tilgængelig) under titlen: "Nordic Modes of Bildung, Schooling and Upbringing: The interplay between individualism, collectivism, and institutionalized lives."

Det, der bl.a. kommer ud af at arbejde med større regionale og internationale forhold i et historisk perspektiv er, at det hjemlige og tilvante pludselig kan ses og analyseres i et andet perspektiv. Der kommer altså andre spørgsmål frem, når der sammenlignes historisk. Som det fremgår af indledningsartiklen, er Danmark det eneste land i Europa, der ikke har lagt sine læreruddannelser ind under, eller i tæt forbindelse med, sine forskningsinstitutioner og/eller universiteter. Hvad er de historiske og stadigvirkende årsager til dette? Dette spørgsmål diskuteres dels i indledningsartiklen, og dels i oversigten over folketingsåret 2019/2020, og i den tiårsoversigt, som er blevet noget, som ligner en ny tradition i vores tidsskrift. De sidste to er i år forfattet af specialkonsulent Signe Holm-Larsen. Ud over disse tre er der fem artikler i *Uddannelseshistorie 2020*, der alle dækker aspekter af læreruddannelse og lærerkulturer; fra slutningen af 1700-tallets filantropinistiske strømninger, over afsmitningen imellem præste- og lærerrollen i 1800-tallet, de grundtvigianske seminarier i anden halvdel af 1800-tallet, enhedslærerne i 1960'erne og endelig en analyse af konsekvenserne af lærerkonflikten og den følgende lovgivning fra 2013/2014.

Uddannelseshistorie 2020 udgives med støtte fra DFF: Kultur og kommunikation. Vi i Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie takker mange gange for denne støtte.

God læselyst!

Jesper Eckhardt Larsen og Maria Rejkjær Holmen
Temareaktionen for *Uddannelseshistorie 2020*